

Colin Rose & Gordon Dryden

ZABAWY 1 fundaMentalne

Gry i zabawy wspomagające rozwój dziecka

Od 12 do 24 miesiąca

Chodzę, mówię, rozumiem

Spis treści

„Zabawy fundamentalne”!	4
Oto ja	6
„Chodzę, mówię, rozumiem”	8
Warto wiedzieć	10
Rady na dobry początek	11
Gry i zabawy od 12 do 18 miesiąca	13 ÷ 37
Osiągnięcia trzeciego półrocza	38
Gry i zabawy od 18 do 24 miesiąca	39 ÷ 63
Osiągnięcia czwartego półrocza	64
Czego dziecko może się nauczyć podczas zabaw?	66
Zakończenie	67

WITAMY w „Zabawach fundamEntalnych”!

Drogi Rodzicu!

Oddajemy w Twoje ręce serię książeczek o tym, jak bawić się z dzieckiem, by efektywnie i szybko nauczyło się wielu nowych umiejętności. Umiejętności te są konieczne, by przygotować dziecko do zadań, jakie stawia przed nim szkoła. Zabawa jest nauką, także dla rodzica.

Zapraszamy Cię do cudownej odysei umysłu i uczuć, podczas której, towarzysząc swojemu dziecku w jego indywidualnym rozwoju, rozwiniiesz również swoje umiejętności pedagogiczne. Nasze zabawy umacniają rodzinę pokazując, jak w efektywny i przyjemny sposób spędzać wspólnie wolny czas. To łatwe, wystarczy spróbować!

Program „Zabawy fundamEntalne” to:

1. Przewodnik pt. „Zabawa jest nauką” wraz z płytą CD.

Przewodnik pełni rolę koordynatora całego programu ze względu na zamieszczone w nim cenne informacje dla rodziców.

W przewodniku znajdziesz:

- opis założeń programu „Zabawy fundamEntalne”;
- prezentację koncepcji ośmiu inteligencji i przedstawienie jej znaczenia dla harmonijnego rozwoju dziecka;
- szereg cennych uwag o tym, w jaki sposób pracować z dzieckiem, aby osiągnąć jego sukces i zadowolenie.

2. Płyta CD, na której znajdziesz:

- wiele ciekawych opracowań graficznych i tekstowych, będących uzupełnieniem merytorycznym książeczek – są to tzw. materiały do wydruku, dzięki którym wzrasta atrakcyjność wielu zabaw;
- dodatkowe informacje oraz uzupełniające opisy zabaw;
- pliki muzyczne.

Potrzebne pliki znajdziesz szybko w odpowiednich *bankach*.

3. Książeczki z zabawami.

Serce programu stanowią karty z zabawami oznaczone symbolem muszli . Są one źródłem inspiracji do twórczego i aktywnego spędzania

czasu z dzieckiem. Książeczki mogą być wykorzystywane samodzielnie, ale wiele cennych wskazówek i ćwiczeń znajdziesz na załączonej do przewodnika pt. „Zabawa jest nauką” płycie CD – ROM (w opisie zabaw znajdziesz odsyłacze do specjalnych tematycznych *banków*). O tym, czego w nich szukać, poinformują Cię pomocne ikony:

– oznaczenie tym symbolem karty z zabawami lub historyjki to sygnał, że możesz skorzystać z zawartych na płycie CD:

1. dodatkowych informacji – *i*
2. materiałów do wydruku (mogą to być litery i cyfry, słowa, rysunki, szlaczki itp.) –
3. dodatkowych zabaw (np. pomysłów, w jaki sposób dostosować konkretną zabawę do potrzeb dziecka niepełnosprawnego itp.) –

Kryterium podziału pierwszych dwóch książeczek tworzących „Zabawy fundamentalne 1” – to wiek rozwojowy dziecka.

W okresie od urodzenia do drugiego roku życia (tzw. okresie sensoryczno – motorycznym) wszystkie sfery rozwoju są ze sobą tak ściśle powiązane, że nie sposób ich jasno wyodrębnić. Dlatego też proponujemy dwa pakiety informacji i pomysłów na wszechstronną stymulację maluszka w kolejnych półroczach.

Następne książeczki, wchodzące w skład „Zabaw fundamentalnych 2” wiążą się już z określonymi dziedzinami rozwoju i dotyczą wyodrębnionych zakresów kompetencji i funkcjonowania (aczkolwiek także z uwzględnieniem stopnia trudności, np. „Rusz ręką 1” – łatwiejsze i „Rusz ręką 2” – trudniejsze).

Bawmy się! Jakie zabawy – taki człowiek!

„Chodzę, mówię, rozumiem”

W drugim roku życia, poza dalszym rozwojem sensoryczno-motorycznym, silnie zaznaczają się procesy i mechanizmy kształtowania się tożsamości i osobowości. W czasie pierwszych 2 lat życia przebiegają tzw. „psychologiczne narodziny” człowieka, przy czym proces ten silniej zaznacza się w drugiej części tego okresu.

Od 6 do 24 miesiąca życia dziecko przechodzi proces odzienia się od matki. Mamy wówczas do czynienia z jego „psychologicznymi narodzinami”. W miarę upływu czasu zaczyna ono funkcjonować jako coraz bardziej niezależna istota.

M. Mahler

Maluch bardzo potrzebuje zainteresowania, dowodów miłości i akceptacji. Często sam okazuje przywiązanie i silne uczucia wobec bliskich. Jednocześnie jednak odczuwa nieprzepartą chęć niezależności, samodzielności, autonomii. Występuje zatem sprzeczność dążeń i pragnień, która objawia się pod postacią różnych nieznośnych zachowań, zmiennych nastrojów, nieprzewidywalnych reakcji. Jako że najprostszym sposobem zaznaczenia swojej odrębności jest przeciwstawienie się – słowo „nie” nabiera w tym czasie szczególnego znaczenia i jest często używane przez dziecko.

Drugi rok życia to także sprawdzanie własnych umiejętności i ograniczeń oraz granic, jakie stawiają dorośli. Mały badacz doskonale już rozumie zakaz, ale jego dusza odkrywcy zwykle podpowiada mu, aby ten zakaz łamać. A owoc zakazany smakuje najlepiej. Na tym etapie maluch nie zdaje sobie jeszcze sprawy z konsekwencji pewnych zachowań i z zagrożeń. Jest też bezkrytyczny w odniesieniu do własnych możliwości – dlatego łatwo popada w tarapaty i należy zachowywać przez cały czas szczególną czujność mając malca na oku i zapewniając odpowiednie warunki dla jego aktywności.

To, wbrew pozorom, skomplikowany okres i dla dziecka, i dla rodzica. Dziecko ma kłopot z wyważeniem swoich potrzeb: między dystansem a bliskością, między samodzielnością a zależnością. Wiąże się to z napięciem

i dyskomfortem, ale jest niezbędnym etapem w kształtowaniu się osobowości.

Rodzic ma problem z akceptacją sprzecznych zachowań swojego maleństwa. Z manifestowaniem przez nie przywiązania, z zazdrością i zaborczością, z nieposłuszeństwem i przekorą, z nieustającym absorbowaniem uwagi.

Maluch potrafi już czasem zająć się sam sobą, jednak najchętniej bawi się z dorosłymi. Świetnie odnajduje się w zabawach nieco symbolizujących jego ambiwalentne uczucia: w chowanego, ciuciubabkę, w gonienie i uciekanie, zakrywanie i odnajdywanie itp. Lubi wszelką aktywność ruchową i różnego rodzaju manipulacje. W każdym jednak przypadku ważna jest swoboda i możliwość nieskrępowanego wyrażania siebie. Wymaga to od rodzica cierpliwości i elastyczności oraz umiejętności uszanowania pomysłów i rozwiązań dziecka. Można malcowi zaproponować różne formy zabawy i stwarzać sytuacje do wykorzystania bądź trenowania różnych umiejętności, ale nie można narzucać mu sposobów i rozwiązań. Trzeba dziecko wspierać, doradzać, sugerować i dawać pole do kreatywności i poznania opartego na jego własnych doświadczeniach.

Słowo do słowa – – rozwija się mowa

Co należy zrobić

Staraj się tak mówić i rozmawiać z dzieckiem, aby nieustannie powiększać zasób jego słów. Nieważne, czy już je wypowiada, czy na razie jeszcze tylko (a raczej: aż) rozumie. Jeżeli maluch powie „kot”, dodaj: „Tak, to jest kot. Jest czarny.” A kolejnym razem, np. „To jest czarny kot. To jest kot babci”. Następnie możecie poszukać, podczas spaceru czy w książeczce, białego kota i porównać kolory. W podobny sposób można zestawiać na zasadzie kontrastów, różnić i podobieństw przeróżne rzeczy, zwierzęta, osoby.

Jak to pomaga dziecku w uczeniu się

Dzieci uczą się znacznie szybciej, jeśli mogą połączyć nowe fakty i wiadomości z tym, co już wiedzą i czego nauczyły się wcześniej. Im więcej nowych słów mogą one połączyć słowami już znanymi, tym więcej się uczą.

**Rozwój
mowy,
kojarzenie**

Wskazówka

Im dziecko jest starsze, tym więcej informacji może objąć jednocześnie. Wspomniany kot może być „modelem” odnośnie: odgłosów, ilości łap, koloru, długości ogona itd.

I jeszcze jedno!

Zapytaj, co dziecko pamięta o innych kotach i psach (pytania zmieniaj w zależności od omawianych tematów). W ten sposób budowane są powiązania.

Ciekawe zabawki

Co należy zrobić

Kiedy dziecko skończy roczek, będziesz mieć ogromne pole do popisu w zakresie wyboru zabawek. Godne uwagi są wszystkie zabawki posiadające różnorakie, współdziałające ze sobą części: giętkie kołki do wbijania, przyciski, plastikowe tarcze telefoniczne, przełączniki, wirujące płytki itp. Tego typu zabawki są doskonałą inwestycją. Zawsze, kiedy dajesz dziecku nową zabawkę, pokaż mu, jak działają jej poszczególne części, a następnie pozwól mu samodzielnie wypróbować jej możliwości.

Jak to pomaga dziecku w uczeniu się

Wykonywanie wszystkich tego typu czynności pomoże dziecku w przyszłości szybciej nauczyć się włączać i wyłączać światło, wybierać numer na tarczy telefonicznej, otwierać drzwi itp. Zabawki te zapewniają doskonały i bezpieczny start do wykonywania prawdziwych czynności życia codziennego.

**Manipulacja,
samodzielność**

Wskazówka

Umożliwienie dziecku wykonywania manipulacji w oparciu o prawdziwy sprzęt domowy będzie dla niego wielką frajdą. Należy jednak uważnie kontrolować jego działania, bo łatwo o wypadek w takich okolicznościach.

I jeszcze jedno!

Gdy dziecko nie umie wykonać zadania, pokaż mu, jak uderzyć, przesunąć, nacisnąć i obrócić przedmiot – jest to naturalne stopniowane trudności.

Twórczość instrumentalna

Co należy zrobić

Postaraj się zrobić własnoręcznie instrumenty muzyczne. Możesz do tego użyć np. małych plastikowych pojemników na przyprawy (wieczka szczelnie oklej taśmą). Użyj pojemników o kolorowych wieczkach, po 2 w takim samym kolorze (podstawowym: żółty, czerwony, niebieski, zielony). Zaprezentuj dziecku, jak wykonujesz te instrumenty. Nasyp do pojemników ryż, małe monety, groch i fasolę. Pokaż małcowi różnice w dźwiękach poszczególnych pojemników. Zaproponuj, by dziecko odszukało taki sam dźwięk wśród pojemników i zagrało razem z Tobą.

Jak to pomaga dziecku w uczeniu się

Takie zajęcia rozwijają wrażliwość malucha na bodźce dźwiękowe, stanowiąc trening koncentracji słuchowej. Mają też wpływ na kreatywność i zainteresowanie dziecka różnymi dźwiękami i sposobami ich uzyskiwania.

**Słuch,
koncentracja**

Wskazówka

Nazywaj sposoby gry: *głośno, cicho, szybko, wolno*; pokaż opozycje: *gra – nie gra*.

I jeszcze jedno!

Daj dziecku do każdej rączki pojemnik i poproś, by na Twoją prośbę wystukiwało rytm: raz cicho, raz głośno. Powoli, to znów szybko. A Ty? Tańcz przed dzieckiem, jak Ci zagra!

Gdzie jest babcia?

Co należy zrobić

Położ obok siebie dwa rodzinne zdjęcia, na których są np. brat, ciocia, babcia lub dowolna osoba, którą dziecko codziennie widzi. Najpierw poproś dziecko, by wskazało zdjęcie babci, a następnie – zdjęcia kolejnych osób. W kolejnym ćwiczeniu możesz zakryć oba zdjęcia kartkami i poprosić dziecko, by odnalazło zdjęcie babci.

Jak to pomaga dziecku w uczeniu się

Dzięki takim zabawom dziecko dowiaduje się, że zdjęcia i rysunki przedstawiają poszczególne osoby i konkretne rzeczy. Ćwiczenie to także stymuluje pamięć.

**Kojarzenie,
pamięć**

Wskazówka

Poszukaj w książeczkach zdjęć lub rysunków przedmiotów, które dziecko zna. Zapytaj, co widać na obrazkach.

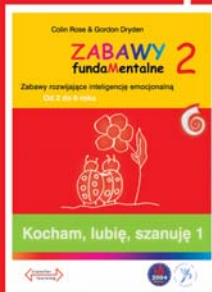
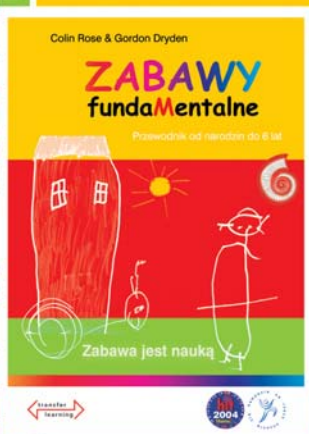
I jeszcze jedno!

Poproś dziecko, by na ilustracjach książeczki znalazło dwa przedmioty. W kolejnym ćwiczeniu dziecko może szukać trzech przedmiotów – takie ćwiczenia poprawiają koncentrację.

ćwiczone umiejętności	sposoby zabaw i ćwiczeń znajdziesz:
Zdolności fizyczne	zabawa nr 1
Planowanie ruchu	zabawy nr 1, 20
Koordynacja i równowaga	zabawy nr 6, 13, 23, 33
Koordynacja wzrokowo-ruchowa	zabawy nr 12, 17, 19, 20, 26, 30, 46, 49
Manipulacja, precyzja	zabawy nr 8, 12, 46, 49
Organizacja przestrzenna	zabawa nr 23
Rozwój mowy, rozumienie	zabawy nr 2, 3, 4, 7, 9, 10, 19, 29, 45, 48
Myślenie, kojarzenie, rozumowanie	zabawy nr 2, 3, 7, 11, 14 – 16, 23, 25, 27, 29, 40, 42, 44
Ciekawość poznawcza	zabawy nr 5, 21, 33, 38
Wyobraźnia, kreatywność	zabawy nr 17, 21, 35, 37, 38, 41
Planowanie działań, przewidywanie	zabawy nr 16, 23
Spostrzegawczość	zabawa nr 14
Zmysły	zabawy nr 4, 5, 18, 22, 47, 48
Poczucie rytmu	zabawa nr 22
Pamięć	zabawy nr 2, 14, 22, 27, 34, 36, 43, 47
Uwaga, koncentracja	zabawy nr 2, 11, 15, 18, 32, 35, 40, 43, 44
Współdziałanie	zabawy nr 6, 41
Rozwój społeczny	zabawy nr 37, 39
Inteligencja emocjonalna	zabawy nr 24, 28, 31, 39
Poczucie własnej wartości	zabawy nr 42, 50
Samodzielność	zabawy nr 8, 19, 30, 50

W serii
ukazały się:

„Chodzę, mówię, rozumiem”
to kontynuacja książeczki „Chwytam, siedzę, raczkuję”, przeznaczona dla rodziców i opiekunów dzieci w wieku od 12 do 24 miesięcy. Zawiera wiele cennych rad i „scenariuszy” zabaw z malcem wchodzącym na własnych nogach w świat słów, różnorodnych zależności i zjawisk. Proponowane aktywności pomogą mu to wszystko lepiej dostrzec, zrozumieć i wywierać wpływ.

cena 19,90 zł.

Zamów z korzyścią przez internet:
www.zabawyfundamentalne.pl

Zamów przez telefon:
058 556 13 69

80-392 Gdańsk, Arkońska 52